

วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2556

ISSN 0857-3166

การศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย

The Study of Dhurakij Pundit University Students' Knowledge
and Understanding of Democratic Citizenship

ดร.ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยจำนวน 410 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา t-test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมที่ระดับค่อนข้างสูง โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของพลเมืองในระดับต่ำที่สุด และ 2) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศ ภูมิภาค จำแนกตามผลการเรียน คณะ ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

*อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย

ข้อเสนอแนะ คือ 1) ควรสนับสนุนให้นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ ได้เรียนวิชาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง และ 2) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในวิชาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่เน้นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม

คำสำคัญ: ความรู้, ความเข้าใจ, ความเป็นพลเมือง, ประชาธิปไตย, นักศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to survey Dhurakij Pundit University students' knowledge and understanding of democratic citizenship and to compare their knowledge and understanding of democratic citizenship by classifying their personal and family factors. A survey was conducted by means of questionnaires given to 410 Dhurakij Pundit University students. Descriptive statistics, *t-test*, and *one-way ANOVA* were used to analyse the data collected.

The results indicated that: 1) Overall, their knowledge and understanding of democratic citizenship were at slightly high levels. It was also found that their knowledge and understanding about responsibility to society were at the lowest levels. 2) Their overall knowledge and understanding of democratic citizenship indicated statistically significant differences in these areas: sex, place of birth, results of studies, faculty, year/ class, and democratic upbringing.

Suggestions: 1) students from the faculties of fine and applied arts, engineering, and business administration should be encouraged to learn civic education course; and 2) activities for teaching social responsibility should be integrated in civic education course.

Key Words: Knowledge, Understanding, Citizenship, Democracy, Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงเวลา 80 ปีที่ผ่านมาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยนั้น มีเหตุการณ์รัฐประหาร 12 ครั้ง กบฏ 12 ครั้ง รวมถึงมีรัฐธรรมนูญจำนวน 18 ฉบับ จึงทำให้เกิดคำถามที่ว่า ทำไมประชาธิปไตยที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ จึงได้ล้มเหลวในประเทศไทย แต่อันที่จริงแล้ว ประเทศที่มีระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงในปัจจุบันและได้ชื่อว่าเป็นประเทศต้นแบบประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี ต่างก็เคยประสบกับปัญหาหรือล้มเหลวก่อนมาแล้ว สำหรับปัจจัยความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศเหล่านั้น คือ “ระบบ” และ “คน” แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ “คน” กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตย หากมีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่คนใช้รัฐธรรมนูญไม่เป็นหรือไม่เคารพ ก็จะทำให้มีปัญหาในที่สุด (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีประเทศต้นแบบประชาธิปไตยดังกล่าวได้แก้ไขปัญหาโดยการพัฒนาคนให้มี “ความเป็นพลเมือง” หรือการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) จนทำให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำเร็จได้ (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554: 8-9)

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาประชาธิปไตยของไทย จึงมิใช่เพียงการร่างรัฐธรรมนูญ แต่จะต้องแก้ไขที่ตัวพลเมือง เพื่อให้พลเมืองสามารถเข้าร่วมในการบริหาร และตระหนักถึงปัญหามันเองที่ต้องเข้าร่วมกันแก้ไข (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554) หรือกล่าวได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตย “คน” ในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จะต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้ (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

โดยสรุปแล้ว ปัญหาประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีความเป็น “พลเมือง” เห็นได้จากการที่ประชาชนไม่มีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง เกิดการแตกแยกในสังคม ประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกันจึงนำไปสู่ความแตกแยก นอกจากนี้ คือ แต่ละคนใช้สิทธิเสรีภาพตามใจชอบ โดยมีได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (ทิพย์พาพร ตันตีสุนทร, 2554: 7; ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555: 48-49)

จากปัญหาที่กล่าวมา จึงเห็นได้ว่า “คน” ในระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีความเป็นพลเมือง” จึงจะทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จได้ กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554: 9)

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีนักศึกษาที่มาจากหลากหลายภูมิภาค ซึ่งจะทำให้ทราบถึงสภาพความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองของนักศึกษาในภาพรวมได้ดี นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังเปิดสอนวิชา GE138 การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาดังกล่าวเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษามีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ ภูมิลำเนา ผลการเรียน คณะ ชั้นปี) และปัจจัยด้านครอบครัว (การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย) แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมือง (จันทนา บุญญานวัตร์, 2549; ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2555; ปกีสสร ไพบูลย์ธิตีพรชัย, 2553; ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554; ลัดดาวรรณ สุขใหญ่, 2551; วีรพงษ์ นกน้อย, 2546; สุนทรียา หวังชัย, 2544; เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554; Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement, 2008; Portney, K. E., et al., 2009; Rothwell, N. & Turcotte, M., 2006; Hua, C. W. & Wan, K. E., 2011) เพื่อนำมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ภูมิภาค ผลการเรียน คณะ และชั้นปี ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554; ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) เพื่อนำมากำหนดเป็นตัวแปรตาม ในงานวิจัย คือ ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษา ซึ่งหมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยประกอบด้วย ด้านเคารพกติกา ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านรับผิดชอบต่อสังคม

2. ด้านพื้นที่และประชากร: นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

นิยามศัพท์

1. ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในระบบประชาธิปไตยของไทยของ นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ความเคารพกติกา หมายถึง การยอมรับว่าทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กติกา ความเคารพกติกา/กฎหมาย และยอมรับผลของการละเมิดกติกา/กฎหมาย การแก้ไขปัญหาโดยใช้วิถีทางประชาธิปไตยและกติกา การไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรงแก้ไขปัญหา

1.2 ความเคารพสิทธิผู้อื่น หมายถึง การไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น การคำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นที่จะเกิดจากการใช้สิทธิเสรีภาพของตน การยอมรับความแตกต่างหลากหลายของผู้คนในสังคม การเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเองทั้งในด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความคิด การไม่ใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตน การมองคนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน และทุกคนในสังคมล้วนเป็นเจ้าของประเทศ

1.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง รับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด ความตระหนักว่าการกระทำใดๆ ของตนมีผลต่อสังคม การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา การลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูโดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักศึกษา ซึ่งปฏิบัติต่อนักศึกษาด้วยความเป็นประชาธิปไตยในด้านเคารพกติกา เคารพสิทธิ และความรับผิดชอบ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จากข้อมูลการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประจำปีภาคเรียนที่ 2/2555 พบว่า มีนักศึกษารวมจำนวน 13,852 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ในภาคเรียนที่ 2/2555 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1967 อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550: 155-156) โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของ

การสุ่มไว้ที่ร้อยละ 5 ซึ่งทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณ 410 คน ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบโควตา ตามสัดส่วนนักศึกษาในแต่ละคณะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา ซึ่งได้มาจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักศึกษา ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด (1) น้อย (2) ปานกลาง (3) มาก (4) และมากที่สุด (5)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจซึ่งพบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC ที่ระดับ 0.67-1.00 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับแก้เนื้อหาของข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ผลการทดสอบ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่ระดับ .83 และด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ระดับ .92

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ความถี่ และ ร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้าน ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายของค่าเฉลี่ยดังกล่าว ดังนี้ 4.20 - 5.00 (สูง) 3.40 - 4.19 (ค่อนข้างสูง) 2.60 - 3.39 (ปานกลาง) 1.80 - 2.59 (ค่อนข้างต่ำ) และ 1.00 - 1.79 (ต่ำ)

สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา จำแนกตามตัวแปรอิสระ 6 ตัว โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ t-test และ One-Way ANOVA ทั้งนี้ ในการทดสอบด้วย One-Way ANOVA นั้น ผู้วิจัยทำ Post Hoc Test โดยใช้วิธีการของ Scheffé

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กล่าวคือ มีนักศึกษาหญิงร้อยละ 57.1 มีภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ร้อยละ 52.7 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 40 ในด้านคณะ พบว่า มีนักศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจมากที่สุด คือ ร้อยละ 25.4 ส่วนผลการเรียนนั้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ย 2.01-2.50 คิดเป็นร้อยละ 31.2

สำหรับปัจจัยด้านครอบครัวของนักศึกษานั้น พบว่า ในภาพรวมนักศึกษาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากครอบครัวในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 4.16, S.D. = .56$) ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ปกครองให้สิทธิแก่นักศึกษาในการเลือกคณะ/สาขาวิชาตามความต้องการของนักศึกษา ($\bar{x} = 4.44, S.D. = .82$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้ปกครองแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบงานบ้านให้นักศึกษาและคนอื่นๆ ในบ้านอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 3.99, S.D. = .95$)

2. ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา

2.1 ความรู้ความเข้าใจด้านการเคารพกติกา พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 4.14, S.D. = .50$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด คือ ผู้กระทำความผิดทุกคนต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมายอย่างเสมอภาคกัน ($\bar{x} = 4.50,$

S.D. = .68) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข คนจำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 1.11)

2.2 ความรู้ความเข้าใจด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = .54) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด คือ ไม่ว่าบุคคลใดจะมีฐานะรวยกว่าหรือยากจนกว่ากันก็ถือได้ว่าทุกคนมีศักดิ์ศรีและสถานะเท่าเทียมกัน ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = .74 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้คนควรยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = .87)

2.3 ความรู้ความเข้าใจด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = .53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด คือ เด็กจะเป็นผู้ใหญ่อย่างแท้จริงได้ หากมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .65) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ นักศึกษามีความเต็มใจและมีความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเพื่อแก้ปัญหาให้ส่วนรวม เช่น การเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองกำหนดนโยบาย ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 1.03)

โดยภาพรวมแล้ว ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = .46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเคารพกติกา รองลงมา คือ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

3. การทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมของนักศึกษา จำแนกตามตัวแปรอิสระได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ ภูมิภาค ผลการเรียน คณะ และชั้นปี) และปัจจัยด้าน

ครอบครัว (การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย) โดยใช้สถิติ t-test และ One-Way ANOVA พบว่า

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

3.1.1 นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) โดยนักศึกษาหญิงมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาชาย

3.1.2 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) โดยนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษามีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

3.1.3 นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .05$) จากการทดสอบรายคู่ พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองต่ำกว่านักศึกษามีผลการเรียนตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.4 นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) จากการทดสอบรายคู่ พบว่า นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ นักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่าคณะวิศวกรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.5 นักศึกษาที่มีชั้นปีที่กำลังศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) จากการทดสอบรายคู่ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองต่ำกว่านักศึกษา

ชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองต่ำกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) จากการทดสอบรายคู่ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากครอบครัวในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างสูง ปานกลาง และค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากครอบครัวในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในระดับปานกลาง และค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการอภิปรายผลการวิจัยเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา และการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา

ในภาพรวมแล้ว ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภัสสร ไพบุลย์ฐิติพรชัย (2553) นอกจากนี้ ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาด้านความรับผิดชอบต่องานนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2555; ประภัสสร ไพบุลย์ฐิติพรชัย, 2553) ซึ่งพบว่า คนไทยมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองเรื่องการเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวมหรือบำเพ็ญประโยชน์ต่องานในระดับต่ำ ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาจำเป็นต้องตระหนักถึง

ความสำคัญด้านความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่ไปกับด้านการเคารพกติกาและเคารพสิทธิของผู้อื่นด้วย จึงจะทำให้เกิดความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ดังคำกล่าวของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555: 35) ที่ว่า พลเมืองในระบบประชาธิปไตยจะต้องตระหนักว่าตนเองเป็น “สมาชิกคนหนึ่งของสังคม” และต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน “พลเมือง” จึงไม่ใช่คนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจแล้วทำให้สังคมเสื่อมหรือเลวร้ายลงไป หากจะต้องเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยตระหนักอยู่เสมอว่า การกระทำใดๆ ของตนย่อมส่งผลต่อสังคมและส่วนรวม ดังนั้น พลเมืองจึงต้องรับผิดชอบต่อสังคม มองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วย

2. การทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา ผลการเรียน คณะ ชั้นปี และปัจจัยด้านครอบครัวแตกต่างกัน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอภิปรายผลโดยจำแนกตามตัวแปรอิสระได้ดังนี้

2.1 เพศ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) โดยนักศึกษาหญิงมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศหญิงเป็นเพศที่มีความใส่ใจ มีความละเอียดอ่อน และมีแนวโน้มที่จะมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าเพศชาย ดังเห็นได้จากความรู้ความเข้าใจในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นด้านที่มีค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (Mean Difference) ของหญิงและชายมากที่สุด ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีลวดิ บุรีกุล และคณะ (2555) ที่พบว่า ผู้หญิงมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองด้านการดูแลสุขภาพสูงกว่าผู้ชาย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ปภัสสร ไพบุญยรัฐิทธิพรชัย (2553) ที่พบว่า นักเรียนหญิงมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีสูงกว่านักเรียนชาย

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในสหรัฐอเมริกา (Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement, 2008) ซึ่งพบว่า เพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความแตกต่างในการเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชน กล่าวคือ เยาวชนหญิงเข้าร่วมในกิจกรรมการเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคม การหาเงินบริจาคเพื่อการกุศล และการเป็นสมาชิกในกลุ่มทางการเมือง มากกว่าเยาวชนชาย ส่วนเยาวชนชายเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนหญิง

2.2 ภูมิสำเนา

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) โดยนักศึกษาที่มีภูมิสำเนาในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิสำเนาต่างจังหวัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีโอกาส ประสบการณ์ หรือรับรู้ในเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาที่มีภูมิสำเนาต่างจังหวัด ซึ่งข้อค้นพบในงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศของวีรพงษ์ นกน้อย (2546) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกันมีความเป็นพลเมืองแตกต่างกัน โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีภูมิสำเนากรุงเทพฯ มีความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิสำเนาต่างจังหวัด

2.3 ผลการเรียนรู้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .05$) โดยผลการทดสอบรายคู่อธิบายว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองต่ากว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนสูงนั้นมีวิถีชีวิตที่อยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีวินัยและรับผิดชอบในหน้าที่ของตน จึงส่งผลให้พวกเขามีความรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ ทั้งนี้ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภัสสร ไพบูลย์จิตติพรชัย (2553) ซึ่ง

พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีความเป็นพลเมืองดีต่ำกว่านักเรียนที่มีผลการเรียน 3.00-3.49 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 คณะ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) โดยการทดสอบรายคู่ พบว่า นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ และ นักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่าคณะวิศวกรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ นักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงสุด ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปกัสสร ไพบุลย์ฐิติพรชัย (2553) และวีรพงษ์ นกน้อย (2546) ที่พบว่า สาขาวิชาที่แตกต่างกันของนักศึกษา ส่งผลต่อความแตกต่างกันของความเป็นพลเมืองดี

ความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยระหว่างคณะที่ผู้วิจัยพบ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาวิชาที่แต่ละคณะสอน กล่าวคือ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นคณะที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองมากที่สุด โดยมีการสอนเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารภาครัฐ จริยธรรมในการบริหาร นโยบายสาธารณะและปัญหาสาธารณะ นอกจากนี้ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ยังมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยที่พัฒนาความเป็นพลเมืองและเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้แก่ นักศึกษาด้วย ดังนั้นจึงมีส่วนทำให้นักศึกษาคณะนี้มีความรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมืองสูงสุด ส่วนนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงรองลงมาจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์นั้น อาจเป็นเพราะคณะนี้เน้นสอนภาษาต่างประเทศ สังคมและศิลปวัฒนธรรม ประกอบกับนักศึกษาที่เรียนภาษามักมีอุปนิสัยรักการอ่านและการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น รวมถึงกล้าแสดงออกและถ่ายทอดความคิดความรู้สึกได้ดี จึงอาจมีส่วนส่งเสริมให้พวกเขาามีความรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมืองด้วย ในขณะที่ นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และบริหารธุรกิจซึ่งมี

ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองตํานั้น อาจเนื่องมาจากคณะเหล่านี้ได้มุ่งสอนทักษะวิชาชีพหรือภาคปฏิบัติมากกว่าประเด็นทางสังคมและพลเมือง

2.5 ชั้นปี

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีที่กำลังศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) โดยทดสอบรายคู่ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองต่ำกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองต่ำกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะมีความรู้สึกนึกคิดที่มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น รวมถึงมีประสบการณ์ทางการเมืองหรือทางชุมชนมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 หรือกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของนักศึกษา จะมีส่วนให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หรือเห็นความเชื่อมโยงระหว่างตนและการเมืองหรือสังคมมากขึ้น ดังนั้น ชั้นปีที่สูงขึ้นจึงมีส่วนในการขัดเกลาความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองของพวกเขาให้สูงขึ้นตามไปด้วย

ทั้งนี้ข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรพงษ์ นกน้อย (2546) ซึ่งพบว่า นักศึกษาปี 4 มีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีที่สุดในขณะที่นักศึกษาปี 1 มีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีต่ำที่สุด เช่นเดียวกับฉวีลวดิ บุรีกุล และคณะ (2555) ที่ค้นพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันในคุณสมบัติความเป็นพลเมืองที่เน้นความก้าวหน้า โดยประชาชนที่มีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองในแบบก้าวหน้าทันสมัย เป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมา คือ กลุ่มที่ศึกษาระดับปริญญาตรี โรงเรียนพาณิชย์การ/โรงเรียนอาชีวศึกษา และ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ (Rothwell, N. & Turcotte, M., 2006) ซึ่งพบว่า คนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพลเมือง เช่น กิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมอาสาสมัครมากขึ้น ซึ่ง Hua, C. W. & Wan, K. E. (2011) อธิบายว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองและการเข้าร่วม

กิจกรรมทางการเมือง โดยคนที่ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมที่กระตุ้นความคิดให้คำนึงถึงประเด็นทางสังคมมากขึ้น

2.6 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ($p < .01$) โดยผลการทดสอบรายคู่ อธิบายว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากครอบครัวในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างสูง ปานกลาง และค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจินทนา บุญญาวัตร (2549) และ ปภัศสร ไพบุลย์จิตพิรัชย์ (2553) ซึ่งพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของต่างประเทศ (Portney, K. E. et al., 2009) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางพลเมืองของเยาวชน เช่น กิจกรรมการเลือกตั้ง และกิจกรรมทางชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะบิดามารดามิชอบหาหนทางหรือมีอิทธิพลสำคัญในการขัดเกลาเรื่องความเป็นพลเมืองให้แก่บุตรทั้งทางตรง เช่น การอบรมสั่งสอน และทางอ้อม เช่น การประพฤติปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลเมืองเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่บุตร ซึ่งทำให้บุตรได้ซึมซับความเป็นพลเมืองได้ในที่สุด (Hua, C. W. & Wan, K. E., 2011)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอนวิชา GE138 การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

1.1 ด้านการจัดการ: ควรสนับสนุนให้นักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพหรือภาคปฏิบัติ เช่น ศิลปกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ ได้เรียนวิชาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

1.2 ด้านเนื้อหาและกิจกรรม:

1.2.1 ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักศึกษาเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยฝึกให้นักศึกษาได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาสังคม ซึ่งมีเงื่อนไขคือ นักศึกษาจะต้องวิเคราะห์ให้พบว่าตัวนักศึกษาเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและสาเหตุของปัญหานั้นอย่างไร รวมถึงสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคมนั้นๆ โดยเริ่มต้นที่ตัวนักศึกษาเอง นั่นคือการแก้ปัญหาด้วยการไม่ก่อปัญหาให้สังคม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมนักศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2.2 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ฝึกให้นักศึกษาคณาจารย์ ภาควิชา และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรื่องเสียงข้างมากรับฟังเสียงข้างน้อย

2. ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองของนักศึกษาในปัจจุบัน เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองระหว่างนักศึกษาในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวมถึงระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชน เพื่อทำให้ได้องค์ความรู้ด้านความเป็นพลเมืองของนักศึกษาที่ครอบคลุมมากขึ้น

2.3 ควรทำวิจัยในชั้นเรียนโดยศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองให้แก่นักศึกษา

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้าง
ความเป็นพลเมืองดี. (2554). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น
พลเมือง พ.ศ.2553-2561. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- จักร์ พันธุ์เพชร. (2555). รัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: สุขภาพองคร่วม.
- จันทนา บุญญาวัตต์. (2549). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง
ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in
Thailand), [Online]. เข้าถึงได้จาก
[http://www.thaiciviceducation.org/images/resource/articles/ความเป็น
พลเมืองในประเทศไทย.pdf](http://www.thaiciviceducation.org/images/resource/articles/ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย.pdf) [2 ตุลาคม 2555].
- ทิพย์พพร ดันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
นโยบายศึกษา.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2548). แนวคิดว่าด้วยความเป็นพลเมือง. นนทบุรี: สถาบัน
พระปกเกล้า.
- ปภััสสร ไพบูลย์ธิตีพรชัย. (2553). การศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนพนิตย
การบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการภาครัฐและเอกชน) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education).
กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลัดดาวรรณ สุขใหญ่. (2551). ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนใน
จังหวัดเชียงใหม่ : ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง กับ
อำเภอดอยสะเก็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วีรพงษ์ นกน้อย. (2546). ลักษณะความเป็นพลเมืองดี: กรณีศึกษานิสิตระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- สุนทรียา หวังชัย. (2544). ความตระหนักของประชาชนในสิทธิความเป็นพลเมืองต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). การเมืองภาคพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement . (2008). 2006 Civic and Political Health of the Nation [Online]. Available: http://www.civicyouth.org/2006-civic-and-political-health-of-the-nation/?cat_id=0 [2012, May 20].
- Hua, C. W. & Wan, K. E. (2011). Civic Mindedness: Components, Correlates and Implications for the Public Service. [Online]. Available: <http://www.ccollege.gov.sg/Knowledge/Pages/Civic-Mindedness-Components,-Correlates-and-Implications-for-the-Public-Service.aspx> [2012, October 1].
- Portney, K. E., et al. (2009). Gender Differences in Political and Civic Engagement among Young People [Online]. Available: <http://ase.tufts.edu/polsci/faculty/eichenberg/NiemiPortneyEichenbergAug26.pdf> [2012, May 20].
- Rothwell, N. & Turcotte, M. (2006). The Influence of Education on Civic Engagement: Differences Across Canada's Rural-Urban Spectrum [Online]. Available: <http://publications.gc.ca/Collection/Statcan/21-006-X/21-006-XIE2006001.pdf> [2012, May 20].